

м-р Анастасија Ѓурчинова

ПОЕЗИЈАТА НА АЦО ШОПОВ ВО СТРАНСТВО

Ова истражување првобитно произлезе од проектот кој под наслов »Македонско-странско книжевни врски«, повеќе години се работеше во Институтот за македонска литература, но за оваа цел е проширено, дополнето и ажурирано, иако како и секој друг библиографски прилог не може да претендира на апсолутна исцрпност и комплетност. За неговата изработка се користени повеќе извори на податоци, од кои покрај наведениот проект би ги споменале: Каталогите на Македонската академија на науките и уметностите, Библиографијата на НУБ Климент Охридски под наслов: *Македонската книжевност преведена во странство до 1985 година*, фондовите и публикациите на Комисијата за културни врски со странство, библиографијата за Шопов поместена во книгата *Поетиката на Ацо Шопов* од Радомир Ивановиќ, како и личната библиотека на авторот, во домот на семејството Шопови.

На почетокот треба да нагласиме дека под *преводи во странство* се подразбираат изданијата вон македонската, но и вон југословенската книжевна средина. Преводите на јазиците на југословенските народи не се опфатени во овој список, исто како ни преводите на јазиците на националностите во Македонија

Во списокот се обработени околу 100 наслови, односно 100 различни публикации кои содржат преводи на поезијата на Ацо Шопов. Се работи за одделни стихозбирки од Шопов објавени во странство, антологии и зборници во кои се застапени препеви на песни од Шопов, како и странски списанија во кои се објавувани слични прилози. На крајот се обработени и извесен број препеви објавени во Македонија, најчесто во изданијата на Струшките вечери на поезијата, или во списанијата *Македонска ревија* и *Огледало*.

Досега ни се познати 6 одделни книги поезија од Ацо Шопов кои се објавени на руски, унгарски, летонски, француски, романски и шпански јазик. Првите стихозбирки во странство се објавени во Москва и Нови Сад (на унгарски), во 1964 година. Потоа следуваат книгите во Рига, Летонија, 1974, во Париз 1978, Клуж-Напаска 1981 и последната во Мексико 1987-та. Во издание на УНЕСКО,

во Париз оваа година се подготвува излегувањето на втората збирка на Ацо Шопов на француски јазик. Споменатите книги обично претставуваат избор од творештвото на Шопов, направен од страна на преведувачите и презентираан најчесто во обем од околу 60 до 100 страници.

Најубавите и најпознатите песни на Шопов се вклучени речиси во сите антологии на македонската поезија објавени во странство, но исто така и во најголем број од антологиите посветени на југословенската поезија. Нашиот преглед брои 23 антологиски избори на македонската поезија, во кои почнувајќи од првиот, во 1965 година во Италија, па се до последниот, 1990 во Словачка, континуирано се објавувани и преписи од поезијата на Ацо Шопов. Во најголем обем, со 10 до 20 свои песни Шопов е застапен во антологиите: *Корени и ѕвезди*, на руски јазик, во Москва 1988, *Зелениот ѓосџин*, на чешки јазик, Прага 1969, *Раѓањето на зборот*, на унгарски, во Будимпешта 1969, *Гледач во џејелџа*, на англиски, Питсбург 1977 и други. Значењето на поезијата на Шопов во контекстот на современата македонска поезија го согледале и приредувачите кои неколку антологии насловиле токму според неговите песни: англиската антологија *Гледач во џејелџа* француската *Црно сонце*, унгарската *Раѓање на зборот* и слично. Стихови од Шопов се објавувани и во околу 20-тина избори од југословенската поезија, но и од европската, светската, или поезијата на словенските земји. Не би ги коментирале посебно прилозите со поезија од Ацо Шопов објавени во разните странски списанија, кои во нашиот преглед се околу 40-тина, а сигурни сме дека ги има и многу повеќе. Шопов е застапен речиси во сите панорамски претставувања на македонските поети, а некои списанија донесуваат и посебен избор и коментар за неговата поезија.

Според нашите сознанија поезијата на Ацо Шопов (вклучувајќи ги заедно и книгите и прилозите во антологии и списанија) е преведена на повеќе од 20 различни јазици во светот: руски, англиски, француски, германски, шпански, италијански, романски, холандски, унгарски, полски, чешки, словачки, русински, грчки, турски, бугарски, украински, летонски, узбечки, арапски и - еден куриозитет - на јазикот есперанто. Во приопштувањето на неговите стихови учествувале огромен број преведувачи, а како најагилни, кои пројавуваат најголем интерес за неговото дело би ги споменале: Ина Јун Брода и Матијас Брониш - на германски јазик, поетите Жан - Луј Депјерис и Жак Гошрон - на

француски, Херберт Кунер и Греам Рид на англиски, Александар Романенко и Владимир Огнев на руски, Јон Деаконеску - на романски, Неџати Зекирија на турски јазик и многу други, кои немаме можност да ги наброиме во оваа прилика.

За комплетирање и осмислување на сите трудови од овој вид е неопходно понатаму да се согледа понепосредно контактот на поезијата на нашиот автор со јазикот на кој е препеана. Интересно би било да се види дали и на другите јазици таа звучи исто така убаво и сугестивно и се доживува така блабоко и силно како кога се чита или слуша во оригиналот. Би било убаво во иднина да добиеме повеќе студиј од лингвистичко-стилистички карактер, кои ќе го расветлат и проблемот на успешноста на препевите на поезијата на Ацо Шопов.

На крајот од нашиот преглед би се задржале на уште еден битен фактор во претставувањето на нашата литература во странство - а тоа е рецепцијата на која наидуваат преведените дела во странските средини. Наведените критички осврти со кои се придружени препевите од Ацо Шопов, како и информациите за успешно одржаните промоции и читања по повод издавањето на неговите дела во странство говорат дека неговата поезија остварува убав контакт со странскиот читател. Но, дали е тоа се што се подразбира под поимот рецепција? Би ги цитирале во тој контекст зборовите на Блаже Конески, кој во една прилика, зборувајќи за преводите на своите дела, но и за преводите на нашата литература воопшто, го искажа следното (слободен цитат): »Прашање е колку е значаен преводот на едно наше дело на тој и тој јазик. Тоа може да значи многу, и најчесто е така, но само ако дојде до извесна поширока рецепција на некој текст во новата средина може да се зборува за вистински резултат. А тоа не може да се предвиди. Дури и добивањето на некоја позитивна рецензија не значи многу. Важно е дали делото возбудило барем една или две творечки личности, кои ќе можат она што таа го нуди понатаму да го развиваат на нова почва. Со самото преведување можноста е дадена и стои како извесна и отворена, дека и по тој пат нешто во светот може да очекува прием. Дури и дека може да се вклучи и како оплодувачки елемент во развитокот на литературата, земена како светски процес«. (Цане Андреевски: *Разговори со Конески*, Култура, 1991, стр. 409-410).

Се разбира, сите ние, читатели, почитувачи и проучувачи на делото на Ацо Шопов посакуваме неговата поезија да ја доживее токму таа и таква рецепција во средината каде што ја има можноста да комуницира со странскиот читател.

I. Книги поезија од Ацо Шопов објавени во странство

1. ВЕТЕР ПРИНОСИТЬ ПОГОЖИЕ ДНИ. - (*Ветирот носи убаво време*), (препев на руски: Александр Романенко), Москва: Прогресс, 1964, 64 стр.
2. ŐRÖK VÁRAKOZÓ, (*Оној што вечно чека*), (препев на унгарски: Feliér Ferenc), Novi Sad: Forum 1964, 78 стр.
3. UGUNST-MILESTIBA: DZEJA, (*Љубовта на огној*) (избор: Александр Романенко; препев на латонски: Knuts Skujenieks), Riga: Liesma 1974, 103 стр.
4. EN CHASSE DE MA VOIX, (*Го барам својот глас*), (избор и препев на француски: Djurdja Sinko-Depieris; Jean-Louis Depicris), Paris: Editions Saint Germain des Près 1978, 60 стр.
5. NAȘTEREA CIVÎNTULUI, (*Раѓањето на зборот*), (избор и препев на романски: Ion Deaeo-nescu; предговор и белешки: Traian Nica), Cluj-Napoca: Dacia 1981, 91 стр.
6. LECTOR DE CENIZAS, (*Гледач во пепелта*), (избор и препев на шпански: Aurora Marga Saavedra), Mexico: Cuadernos Cara a Cara 1987, 93 стр.

II Антологији во кои е застапен Ацо Шопов

1. Антологији на македонската поезија

ANTOLOGIA DELLA POESIA MACEDONE, (избор и превод: Giacomo Scotti, Siena: Maia 1965, (А. Шопов: »Poesia«, »Amore«, »Questa belta«, стр. 72-74)

A SZÖ SZÜLETÉSE: mai makedón költők, (приредил: Csuka Zoltán, превеле: Ács Károly, Паскал Гилевски и др.), Budapest: Európa Könyvkiado (s.a) (1969), (А. Шопов: »Augustztus«, »Borzadaly«, »Ejszaka a toparti kolostor föltöt«, »Az ido aranypántja«, »Imádság egy egyszerü, de még meg nem leit szocrt«, »Kétségbeesés a vár előtt«, »A szó születése«, »Testem harmadik imaja«, »Testem hatodik imaja«, »Testem hetedik imaja«, »Testem kilencedik imaja«, »Testem ötödik imaja«, »A tó«, »A toparti kolostor«, »A tűz éjszakája«, »A tűz szerleme«, »A tűz visszahúzodasa«, стр. 41-55)

ZELENY HOST. Z nové makedonské poezié, (превод: Пандо Колевски и Antonin Brousek), Praha: Mladá fronta 1969, (А. Шопов: »Básen«, »Čtvrtá modlitba mého těla«, »Fantazie«, »Jezero u klátera«, »Jizva«, »Modlitba za jedno obyčejné dosud všad nenalezene«, »Navečer«, »Osma modlitba mého těla aneb udo vymusli lasku«, »Pátá modlitba mégo těla«, »Posledni modlitba mégo léta«, »Pripitek«, »Srpen«, »Trelí modlitba mégo těla«, »V tichu«, »Zarmu teh z onoho svhu života«, »Zrozeni slova«, стр. 28-48)

ON MAKEDON OZANI, (избор и превод: Нецати Зекирија), Istanbul: Cern Yayinevi 1971, (А. Шопов: »Siir«, »Güzel Havalari Yel Ahr Götürür«, »Aksamüstü«, »Turkü ve Mevsimler«, »Basim Ostünde Ucan Martiya«, »Eskiler Aliyorum«, стр. 33-44)

LA POÉSIE MACÉDONIENNE: Anthologie des origines à nos jours, (приредил: Милан Ѓурчинов; превеле: В. Урошевиќ, К. Групчева, J. Gaucheron, E. Guillevic, L. Albertini), Paris: Les éditeurs français réunis, 1972; (А. Шопов: »Notice«, »Chant«, »Cicatrice«, »Aout«, »La naissance du mot«, »Soleil noir«, стр. 117-126)

WIERSZE ZNAD OCHRYDU: antologia poezji macedonskiej XX wieku, (приредил: Петар Паковски), Krakow: Wydawnictwo Literackie, 1974, (А. Шопов: »Do mewy, ktorá kraży nad moja glowa«, »Noc nad jeziorem, kolo monasteru«, »Blizna«, »Narodziny slowa«, »Piata modlitwa mojego ciala«, »Szosta modlitwa mojego ciala«, »Siodma modlitwa mojego ciala«, »Osma modlitwa mojegociala«, »Dziesiata modlitwa mojego ciala«, »Dziesiata modlitwa mojego ciala«, »Zmora«, стр. 52-66)

SOLEIL NOIR: la poésie macédonienne d'aujourd'hui, (приредил: Милан Ѓурчинов, предговор: Jean Rousselot), Paris: Institut National des Langues et Civilisations Orientales 1977, (А. Шопов: »Soleil noir«, »Femme dans l'hivernage«, стр. 18-20)

READING THE ASHES: an Anthology of the Poetry of Modern Macedonia, (приредиле: Milne Holton; Graham W Reid), Pittsburg: University of Pittsburg Press 1977, (А. Шопов: »There's a blood down there«, »In every town«, »Love of fire«, »The wind carries beautiful weather«, »Lake«, »August«, »Grozomor«, »Reader of ashes«, »Birth of the word«, »Prayer for a simple word, not yet discovered«, »Second prayer for my body«, »A toast«, стр. 624-625)

TO MAYRO AEDONI. Anthologia poicton tes Gioygkoslavikes Makedonias; (приредил Душко Наневски, препев: Паскал Гилевски, М. Аргировски, Е. Бужаровска), Athena: Aimos 1977, (А. Шопов: »Раѓање на зборот«, »Партизанска пролет«, »Убавината«, »Трета молитва на моето тело«, »Четврта молитва на моето тело«, »Небиднина«, »Езеро крај манастирот«, »Гледач во пепелта«, »Црно сонце«, »Жена во ивернажот«, »Настан на езерскиот брег«)

WISSER MAKEDONISCHE LYRIK, (priredile: Rudolf Grulich; Jozo Džambo) Heiligenhof 1977, (А. Шопов: »Ah, diese Schönheit«, »Die Möwe, die über meinen Kopf kreist«, »Gute Nacht«, »Lied«, стр. 19-22)

MODERNE MAKEDONISCHE LYRIK, (приредил: Миодраг Друговац, превел: Matthias Bronisch...) Tübingen - Basel: Horst Erdmann 1978, (А. Шопов: »Schwarze Sonne«, »Lasst uns gütiger sein«, »Wenn es Dir an Licht gebricht«, »Drittes gebet meines Leibes«, »Geburt des Wortes«, »Bitte um ein gewöhnliches, noch nicht erfundenes«, стр. 53-58)

ÇAGDAÇ MAKEDONY A SIIRI, (избор и превод: Неџати Зекирија), Istanbul: Koza 1978, (А. Шопов: »Siir«, »O Kiyilarda Ne Huzur Var ne Rahatlik«, »Siirinden Duru Sular Çagildar«, »Basim Üstünde Ucan Martiya«, стр. 33-37.)

HET HEELAL IN DE SCHUUR: Makedonische poezie (превод на холандски: Bert Decorte; Frank de Crits), Antwerpen: Soethoudt, 1980, (А. Шопов: »Litteken«, »De nachthron«, стр. 20-23)

LONGING FOR THE SOUTH: an Anthology of Contemporary Macedonian Poetry, (приредиле: Sitakant Mahapatra; Jozo T. Бошковски), New Delhi: A. K. Dash, Prachi Prakasan 1981, (А. Шопов: »In silence«, »To the seagull circling my head«, »Reading the ashes«, »Woman in ivernaz«, стр. 68-72.)

POESIA MACEDONIA CONTEMPORANEA, (избор и превод: Juan Octavio Prenz), Caracas: Ministerio de estado para la cultura 1983, (А. Шопов: »Plegaria por una palabra simple no descubierta aun«, »En el sueño de la mujer negra«, »Inexistencia«, »Mujer en la invernada«, »La blanca tristeza de la fuente«, стр. 29-36.)

MACEDONIAN POETRY, (превод: H. Kuhner, G. Reid), Aligarh - India: Editor Baldev Mirza 1983, (А. Шопов: »Seventh prayer of my body«)

MOHTARAT MIN ALŠIK AL MAGDONI AL MOASER, (приредил: Gcmabeldin Seit Mohamed), Kairo: Al haia al masrija al amma lilitali, 1984, (А. Шопов: »Al has an souti«, »Aju ged dam biasfel«, »Fi al samt«, »Al gerup«, »Houp ašola«, »Ha tair annuars al luzi jahum haula rasi«, »Iza kaan al dou jan gusak«, »Al rijah tahmil autags at gcmil«, »Al sela al ahcira li gesedi«, »Al Šebab«, стр. 80-98)

КАЛЪА: Македония шеърияти аитологияси (приредиле: И. Урошевиќ, А. Орипов, Д. Толовски, В. Немировский), Ташкент, Гафур Гулом 1984, (А. Шопов: »Бир шум ажал«, »Узлигим«, »Гун чашмаси«, »Суз тугилар«, стр. 33-34)

ANTOLOGIA DE LA POESIA MACEDONIA, (приредила: Aurora Marya Saavedra), México: 1986, (А. Шопов: »Agosto«, стр. 61)

ПИСНЯ ЖЕМИ, Антология македонской поэзии. (приредил: Слободан Мицковиќ, препеала: Ирина Гарди - Ковачевич), Пони Сад: Руске слово 1986, (А. Шопов: »Очи«, »Партизанска яр«,

»Любов«, »Краса«, »Преманка«, »Чайки но кружи над мою главу«, »Остатия молитва мойого цела«, »Лов на озеру«, заедно со С. Јаневски: »Минер«)

ANTHOLOGIE DE LA POÉSIE MACÉDONIENNE, (избор, предговор и белешки: Милан Ѓурчинов; превеле: К. Ашеловска, А. Ѓурчинова, К. Хаши-Лега во соработка со В. Урошевиќ и Ј. Gaucheron); Paris: Messidor 1988, (А. Шопов: »Chant«, »Cicatrice«, »Août«, »La naissance du mot«, »Soleil noir«, »Avant la floraison des flamboyants«, »Celui qui contemple l'océan«, »Ce qui s'est passé au bord du lac«, »Voyance dans la cendre«, стр. 4U-51)

КОРНИ И ЗВЕЗДЫ: современная македонская поэзия, (приредил: Владимир Огнев), Москва: Радуга 1988, (Л. Шопов: »Шрам«, »Рождение слова«, »Август«, »Баобаба«, »Перед цветанием ириса«, »Женщина среди зимы«, »Случай на берегу озера«, »Заглядевшийся на океан«, »В Штипе и Жоале«, »Сижу один с пламенем в груди«, »Ищу свой голос«, »Пробуждение«, »Обычная улица«, »Иллюзия«, »Во сне негрятки«, »Вторая молитва обыкновенном, но еще не найденном слове«, »Девятая молитва«, »Еще горечь в твоей неотступной кручине«, »Когда приходят тягостные дни«, »Охота на озеру«, »Завтра«, стр. 79-95)

NEPOKOJ V KRAJINE, Antologia súčasnej macedónskej poézie, (превеле: František Lipka, Štefan Moravčík, Emil Hori), Bratislava: Slowinsky spisovateľ 1990, (А. Шопов: »Modlitba za obyčajné ale ešte nenájdene slovo«, »Druha modlitba môjho lela«, »Zufalstvo z pevnosti«, »Hrôza«, »Nečas«, »Hl'adiaci do popola«, »Noc nad jezerom pri kláštore«, стр. 7-12)

2. Анѳологији на југословенската поезија

ПОЭТЫ ЮГОСЛАВИИ, (приредил: И. Голенищев-Кутузов), Москва: Иностранная литература 1957, (А. Шопов: »Партизанская весна«, »В тишине«)

POESIA JUGOSLAVIA CONTEMPORANEA, (приредил: Osvaldo Ramous), Padova: Bino Rebellato 1959. (А. Шонон: »I fuggiaschi«, стр. 112)

LIRYKA JUGOSLOWIANSKA. (приредил: Zygmunt Stoberski, prevod: Witold Wirpsza), Warszawa: Iskry, 1960, (А. Шопов: »Mow do mnie: niebo«, стр. 254)

AN ANTHOLOGY OF MODERN YUGOSLAV POETRY IN ENGLISH TRANSLATIONS, (приредил: Janko Lavrin), London: John Calder 1962, (А. Шопов: »I search for my voice«, стр. 188)

ПОЭТЫ ЮГОСЛАВИИ XIX-XX ВЕК, (превеле: Л. Штейнберг, Н. Разговоров, В. Корчагин), Москва: Художественная литература 1963, (А. Шопов: »Глаза«, »В тишине«, »Нотр Дам«, »Ярый ветер приносит ведро«, »В каждом городе«, стр. 561-570)

JUGOSLAWISCHE LYRIK DER GEGENWART, (приредил: Herbert Gottschalk), Gütersloh: Sigbert Mohn Verlag 1964, (А. Шопов: »Lied der Jahre«, »Bitte um ein noch erfundenes wort«, стр. 197-199)

SNMKY KRAJINI POEZIE, malý výbor z jugoslávských básníků XXstoletí, (приредиле: I. Wenigová; D. Karpatsky), Praha, Klub přátel poezie 1966, (А. Шопов: [Очи ^, стр. 100-101)

ПЕСНА НА НАШИТЕ ДЕНОВИ: Антологија на модерната југословенска поезија (на унгарски јазик), приредил: Карол Ач; Нови Сад: Форум 1968, (А. Шопов: »Вечно чекање«, »Песна«, »Молитва за еден обичен но уште непронајден збор«, »Раѓање на зборот«)

INTRODUCTION TO YUGOSLAV LITERATURE: an Anthology of Fiction and Poetry, (приредиле: Branko Mikšinić, Dragan Milivojević, Vasa D. Mihajlović), New York: Twayne publishers INC, 1973, (А. Шопов: »I Search for my Voice«, »The prayer for a Simple but not Yet

Discovered Word», стр. 624-625)

BESCHWINGTER STEIN: GEDICHTE ZEITGENÖSSICHER DICHTER AUS JUGOSLAWIEN, (приредила и превела: Ina Jun Broda), Wien - München: Jugend und Volk, 1976, (А. Шопов: »Klage von Jenseits des Lebens«, стр. 47-48)

ПОЭЗИЯ ЮГОСЛАВИИ В ПЕРЕВОДАХ РУССКИХ ПОЭТОВ, (приредиле: А. Романенко, Б. Слуцкий), Москва: Художественная литература 1976, (А. Шопов: »Вторая молитва об обыкновенном, но еще не найденном слове«, »Девятая молитва«, - препев: С. Ю. Куняев)

CONTEMPORARY YUGOSLAV POETRY, (приредил: Vasa D. Mihailovich), Iowa City: University of Iowa Press 1977, (А. Шопов: »I search for my voice«, »The prayer for a simple but not yet discovered word«, »The hunt of the lake«, »Поет«, »From fate«, стр. 24-27)

ПОЭЗИЯ СОВРЕМЕННОЙ ЮГОСЛАВИИ, (предговор: В. Огнев), Москва: Художественная литература, 1981, (А. Шопов: »Когда приходят тягостные дни«, »Есть горечь в твоей неотступной кручине«, »Нотр Дам«, »Рождение слова«, »Надо сегодня быть добрее«, »Молитва о слове обыкновенном«, »Лишь вспомню о тебе«, »Перед цветением огнецветов«, стр. 215-221)

ÇAGDAÇ YUGOSLAV SIIRI ANTOLOJISI, (избор и превод: Нецати Зекерија); Istanbul: Cem yayınevi 1983, (А. Шопов: »Siir«, »Aksamüstü«, стр. 130-131)

3. Друѓи анџологи и зборници

МЫ ИЗ XX ВЕКА. Стихи друзей - поэтов Нулгари, Венгрии, ГДР, Польши, Румынии, Чехословакии, Югославии, (приредил: Е. Винокуров), Москва: Художественная литература 1965, (А. Шопов: »Молитва об обыкновенном, но еще не найденном слове«)

ПИСАТЕЛИ ПРОТИВ ФАШИЗМА. Произведения писателей социалистических стран Европы, (приредила: П. Вегин, П. Замошкина, Б. Слуцкий), Москва: Прогресс 1975, (А. Шопов: »Глаза«, стр. 309-410)

ПОЭЗИЯ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИХ СТРАН ЕВРОПЫ, (приредила: Б. Шуплецов, Б. Слуцкий), Москва: Художественная литература 1976, (А. Шопов: »Любов«, »Чудак«, »Перемена«, »Молитва о слове обыкновенном«, »Пробуждение«, стр. 778-782)

WHITE STONES AND FIRE TREES: an Anthology of Contemporary Slavic Literature, (приредил: Vasa D. Mihailovich), London: Associated University Presses 1977, (А. Шопов: »The prayer for a simple but not yet discovered word«, стр. 87)

TO STRUGA WITH LOVE, (приредил: Stanley H. Barkan), Merrick-New York: Cross cultural Communications, 1978, (А. Шопов: »Seventh prayer of my body«, стр. 14.

NEA PAGKOSMIA POIETIKE ANTHOLOGIA, (приредила: Rita Bumi Papa), Athena: Ekdoseis Dioskouroi 1978; (А. Шопов: »Oyle«, »Tragoydi«, стр. 1902-1904)

СЛОВ'АНСЬКА ЛІРА, (приредил: Роман Лубківський), Київ: Дніпро 1983, (А. Шопов: »Треба добр шими бути«, стр. 397-398)

II. Сјисанија во кои е засјатен Ацо Шојов

На француски

EUROPE (Paris), бр. 435-436; јули-август 1965; поднаслов на бројот: »Littérature yougoslave«, А. Шопов: »Nous devrions être meilleurs«, превод на француски: Мирјана Јукиќ.

LE JOURNAL DES POETTES, (Bruxelles), 1969. А. Шопов: »Долгото доаѓање на огнот«, препев: В. Араповик; Jean Louis Depierris)

EUROPE (Paris), бр. 588; април 1978; поднаслов на бројот: »Macédoine - littérature et arts«, (А. Шопов: »Je cherche ma voix«, »Priere pour un mot tout simple encore inconnu«, »Source nocturne«, стр. 84-85)

LE JOURNAL DES POTES (Bruxelles), бр. 1, 1980, панорама на македонската поезија.

POÉSIE 1 (Paris), бр. 104-105, ноември-декември 1982, тематски број за поезијата без граници (стихови од Шопов и Урошевиќ; А. Шопов: »Cicatrice«, »Néant«, »Lac et monastère«, »Et soleil noir encore«, »Sixième prière pour mon corps«, »Baobab«, стр. 95-102)

L'ARBRE PAROLES (Flemal), бр. 51. септември 1984, панорама од македонската поезија (Poètes de Macédoine), превод: Мирјана Чепиниќ и Андре Доме

POÉSIE 93, Revue bimestrale de la poésie d'aujourd'hui, (Paris), бр. 47, април 1993, (А. Шопов: »Лузна«, »Песната и годините«, »Убавина«, приредил: Едоуард Мауницк; препев: Е. Maunick, Јасмина Шопова)

На ѓермански

WIENER TAGEBUCH, (Wien), 1969, избор од македонската поезија, приредил: Слободан Мицковиќ.

LITERATUR UND KRITIK, (Salzburg), бр. 39, октомври 1969, (А. Шопов: »Geburt des wortes«, »August«, »Liebe«, »Klosterkirche am Ufer«, »Lied«, »Drittes gebet meines liebes«, »Nacht am klostersee«, »Bitte um ein gewöhnliches, noch erfundenes wort«, »Das letzte gebet«, стр. 520-525, препев: Ina Jun Broda)

INTEGRATION, europäische kultur zeit schrift, бр. 1, 1973, избор од македонската литература, приредила: Ina Jun Broda, (А. Шопов: »Goldener kreis der zeit«, стр. 34)

LITERATUR UND KRITIK, (Salzburg), бр. 76-77, јули-август 1973, избор од југословенската литература, приредила: Ina Jun Broda, (А. Шопов: »Jagd auf dem see«)

LITERATUR UND KRITIK, (Salzburg), бр. 122, март 1978, (А. Шопов: »Baobab«, »Schwarze sonne«, стр. 72-73, препев: Ina Jun Broda)

На англиски

POETRY (Sydney), 1975, А. Шопов: »Song of years«, препев: Н. Kuhner.

SKYLARK, (Aligarh - India), бр. 37, А. Шопов: »Seventh prayer of my body«, препев: Н. Kuhner, G. Reid, стр. 11.

SKYLARK, (Aligarh - India), бр.41, 1981, А. Шопов: »Songs of years«, препев: Н. Kuhner, стр. 45-46.

На италијански

GALLERIA. Rasscena bimestrale di cultura. (Roma), бр. 5-6, 1961, (избор од македонската поезија), А. Шопов: »Dobbiamo farci più buoni; inseguo la mia voce«, стр. 352-353

RELAZIONI MACEDONIA (Roma), (билтен), бр. 21, 1972, А. Шопов: »Nasce la parola«, »Canto«, »Agosto«, »Sole nero«, стр. 15-18, (превод: Марија Јерков)

RELAZIONI MACEDONIA (Roma), (билтен), бр. 10, 1973, А. Шопов: »Canto«, стр. 27.

RELAZIONI MACEDONIA (Roma), (билтен), бр. 4, 1974, А. Шопов: »Settima orazione del mio согро«, стр. 15.

RELAZIONI MACEDONIA (Roma), (билтен), бр. 11-12, 1976, А. Шопов: »La canzone degli anni«, стр. 8-9 (превод: Мајо Јерков)

LA BATTANA. Rivista trimestrale di cultura. (Ријека), бр. 59, мај, 1981. (Специјален број посветен на Македонија); А. Шопов: »Sulla riva del lago«, стр. 86-87; превод: Аугусто Фонсека.

BALCANICA, (Roma), бр. 2, 1982, А. Шопов: »Nasce la parola«, »Carito«, »Cicatrice«, »Agosto«, »Sole nero«, стр. 77-80.

IMPEGNO 80. Periodico di cultura. (Mazara del Vallo - Tranani). бр. 16/20, 1984-1985; (панорама на македонската поезија) А. Шопов: »Sole nero«, стр. 51.

LA VALLISA. Quadrimestrale di letteratura et altro. (Bari), бр. 14, 1986 (избор од македонската поезија), А. Шопов: »Sulla riva del lago«, стр. 33-34; превод: Аугусто Фонсека.

На романски

LIBERTATEA, бр. 20, 1968, (48), 24.09.1968. А. Шопов: »Exista jos un singa«, препев: F. Albu.

ARGES, бр. 4, 1969, (9), А. Шопов: »Lac lingă minăstire«, препев: Ташко Саров.

KRONICA, (Jasi), (весник за литература и култура), октомври 1969, избор од македонската лирика, превеле: Horia Zilieru, Ташко Саров.

CONVORBIRI LITERARE, бр. 8, 1979, А. Шопов: »Август«, препев: Димитру М. Јон.

LUCEAFARUL (Bucurest), бр. 30, 1982 (избор од македонската поезија, меѓу кои и стихови од Шопов)

На њолски

POEZIA (Warszawa), 1968, осум македонски поети во избор на Ришашард Матучевски

POEZJA (Warszawa), бр. 2, 1975, панорама на југословенски поети.

POEZJA (Warszawa-Wydawnictwo Wolczesne), бр. 7, 1977 (број посветен на македонската поезија, во вид на антологиски избор под наслов: Struga 77: wieczory poetyckie i ich niacedonscy gospodarze; во препев на: Božen Gogolewski, Петре Наковски), А. Шопов: »Baobab«, »Pryhlenstvo«, »Patrzac w ocean«, стр. 174.

POGLADY (Katowice), 15-31 август 1978, број посветен на Македонија, (А. Шопов: »Kobieta w porze deszczowej w tropikach«, стр. 9, препев: Liliana Miodinska)

На чешки

LITERÁRNÍ MESEČNÍK, svay českých spisovatelů, (Praha), бр. 3, 1983, А. Шопов: »Baobab«, »Diva se do vin oceanu«, »Ne štipu a v Joalu«, препев: Паидо Колевски, стр. 90.

На словачки

NOVY ŽIVOT, бр. 20, 1968, А. Шопов: »Motto«, »Prebuzdanie slova«, »Tretia modlitva môjho tela«, стр. 122-123.

На холандски

KENTERING. Literary review, (Antwerpen), бр. 4, 1976, (achttien dichters uit macedonië), (А.

Шопов: »Gebed voor een gewoon maar nog niet gevonden woord«, стр. 43, препев: Jana Beranova)
DE VLAAMSE GIDS, (Antwerpen), бр. 2, 1981, (избор од македонската поезија), А. Шопов:
»Zwarte zon«, стр. 19.

На шурски

СЕР DER GISI, (Istanbul), бр. 1 мај 1967, А. Шопов: »Basimin üstünde dönüp duran güvercine sesleniş«, »Ben ve dostum«, »Sesimi ariyorum«, »Sessizlige«, превел: Mahmut Kiratli, стр. 67-69.

VARLIK (Istanbul), бр. 830, ноември 1976, А. Шопов: »Сонот на црната жена«, препев: Нецати Зекирија.

VARLIK (Istanbul), ноември 1977, (три песни од Ацо Шопов)

На буџарски

МОСТ, (Ниш), бр. 16, 1971, панорама на македонска лирика, А. Шопов: »И още веднъж черно сльнце«, стр. 44.

На украински

ВСЕСВІТ, литературно-мистецький та громадсько-политичний журнал, (Київ), бр. 8, 1975, (избор од македонската поезија), А. Шопов: »Песна«, »Нок на езерото крај манастирот«, »Ветрот носи убаво време«, приредил: Дмитро Павличко, стр. 93-94.

На русински

ШВЕТЛОЦ, (Ново Сад), бр. 3, 1976, (избор од македонската поезија), А. Шопов: »Ест долу една крив«, стр. 222.

III. Поезијата на Ацо Шопов објавена на сџрански јазици во Македонија

Анџолоџии и зборници

REFLECTIONS OF PAIN AND UNSUBMISSIVENESS. Selection of Macedonian Poetry from the Early Beginnings to Our Day. Скопје: 1972, (А. Шопов: »Августе, препев: Graham W. Reid)

МАКЕДОНСКА ЛЎБОВНА ПОЕЗИЈА Струга: СВП 1973. (А. Шопов: »Седьмая молитва моего тела«)

GLORIA A SAN CIRILLO, (приредил: Александар Спасов; превел: Наум Китаповски), Скопје-Рима 1974 (издание на Комисијата за културни врски со странство на СРМ, по повод деновите на македонската култура во Рим), (А. Шопов: »Pregghiera per una semplice parola non ancora scoperta«, стр. 28)

13 ГОДИНИ СТРУШКИ ВЕЧЕРИ НА ПОЕЗИЈАТА, Струга: 1975, А. Шопов: »Le baobab«, стр. 59.

14 ГОДИНИ СТРУШКИ ВЕЧЕРИ НА ПОЕЗИЈАТА. Струга: 1976, А. Шопов: »Femme dans l'hivernage«, стр. 34.

15 ГОДИНИ СТРУШКИ ВЕЧЕРИ НА ПОЕЗИЈАТА, Струга: 1977, А. Шопов: »Les eaux limpides murmurent dans tes poèmes«, стр. 28.

EVENINGS OF MACEDONIAN POETRY: Days of Macedonian Culture, Скопје. Комисија за културни врски со странство. 1979.

ПЕШНАТА МЕЃУ ДВЕ ЛЕТА, (приредил: Милан Ѓурчинов), Струга: СВП 1979, (А. Шопов: »Femme dans l'hivernage«, »Сижу один со своим пламенем в груди«, стр. 71)

ГО ЗНАЕШ ЛИ ПОЕТУ СВОЈОТ ДОЛГ: југословенска револуционерна поезија (приредил: Георги Старделов), Струга: СВП 1979, (А. Шопов: »I remember you«, стр. 128-129 »Когда вспомню я тебе«, стр. 194-195)

MAKEDONA ANTOLOGIO, (избор: Коце Солунски и Методи Галески. превод на есперанто: Борис Миличевик), Прилеп: »La progreso«, здружение на есперантисти, 1981, (А. Шопов: »No tiu ĉi beleco«)

О ЧАДО ТИХОЕ МЫСЛИ СИНЕЙ: Македонские поэты перед тайной фрески, (приредила: Е. Клетников, Т. Урошевиќ), Скопје: Завод за заштита на културните споменици, 1981. (А. Шопов: »Езеро крај манастирот«)

Истата песна е објавена во истоимена публикација на повеќестрански јазици:

О FILS MUET DE LA PENSE BLEUE: Les poètes macédoniens devant le mystère de la fresque, (превод: Жана Ангеловска), Скопје, 1981.

О QUIET SON OF A SHINING MIND: The Macedonian Poets on the Fresco's Secret, (превод: Б. Ѓузел; Цхарлес Стругес). Скопје, 1981.

OH STILLER SOMN DES BLAUEN ULDANKES: makedonische Poeten von dem Geheimnis der Freske, (превод: Ранка Грчева; Joakim Vajlang). Скопје. 1981.

ДОБИТНИВЦИ НА НАГРАДАТА БРАЌА МИЛАДИНОВЦИ. (приредил: Душко Наневски), Струга, СВП 1981, (А. Шопов: »Event on the lake shore«, стр. 43-54)

Сѝисинија

РАЗГЛЕДИ, бр. 1. септември 1967, специјален број посветен на СВП 1967, приредил: Слободан Мицковиќ; (А. Шопов: »Молитва о слове обычном еще не найденном«. »Кровь под нами«, »Восмая молитва моего тела или кто поймет эту любовь«. стр. 81-84: исто и на француски: »Priere pour un mot simple mais pas encore trouvé«, »Ilya an bas un sang«, »Huitième prière de mon corps ou qui concevra l'amour«, стр. 145-148)

MACEDONIAN REVIEW, бр. 1, 1971, А. Шопов: »Reader of the Ashes«, стр. 96.

THE MACEDONIAN PEN, бр. 1, 1973, А. Шопов: »Scar«.

MACEDONIAN REVIEW, бр. 1, 1976, А. Шопов: »Songs of Years«, (препев: Н. Kuhner). стр.87-88

MACEDONIAN REVIEW, бр. 3, 1978, А. Шопов: »Reader of Ashes«, »Birth of the Word«, »A Toast«, стр. 316-317.

ОГЛЕДАЛО. 15. 06. 1079, А. Шопов: »The Tree on the Hill«, (препев: Елизабета Геровска), стр.

МАКЕДОНИЈА, бр. 324, 1980, А. Шопов: »Scventh Prayer of my Body«, (препев: Graham W. Reid), стр. 23.

ОГЛЕДАЛО, 31. 01. 1981, А. Шопов: »Любов«, (препев: Ю. Левитанский), стр. 7.

ЛИТЕРАТУРЕН ЗБОР бр. 3, 1983, А. Шопов: »Modlitba za jedno obyčejne ale dosud nenalezene slovo«, стр. 27 прпев: Viiem Zavada; Бранка Кубеш.

Anastasija Djurčinova THE POETRY OF ACO ŠOPOV ABROAD Summary

The work „The Poetry of Aco Sopov Abroad“ comprices the literary works of A. Šopov published out of Macedonian (and Yugoslavian) cultural milieu and the works published in Macedonia translated in foreign language which unablled the communication of his creativity with a white circle of readers

in the world, in the affords of the author of the work to give the most complete and distinct information about the presence of A. Šopov in foreign publications the work includes three parts:

- a. Versifications of A. Šopov translated and published abroad;
- b. Anthology of Macedonian and Yugoslavian poetry and other anthologies published abroad which are related to A. Šopov poetry
- c. Foreign reviews and other publications in which the translation the poetry of A. Šopov were published.